

Arolygiaeth Ei Mawrhydi dros Addysg a Hyfforddiant yng Nghymru
Her Majesty's Inspectorate for Education and Training in Wales

Adroddiad ar

**Ysgol Gymuned Llanerch-y-medd
Llanerch-y-medd
Ynys Môn
LL71 8DP**

Dyddiad yr arolygiad: Medi 2015

gan

**Estyn, Arolygiaeth Ei Mawrhydi dros Addysg
a Hyfforddiant yng Nghymru**

Yn ystod pob arolygiad, nod arolygwyr yw ateb tri chwestiwn allweddol:

Cwestiwn Allweddol 1: Pa mor dda yw'r deilliannau?

Cwestiwn Allweddol 2: Pa mor dda yw'r ddarpariaeth?

Cwestiwn Allweddol 3: Pa mor dda yw'r arweinyddiaeth a'r rheolaeth?

Mae arolygwyr hefyd yn rhoi barn gyffredinol ar berfformiad presennol yr ysgol a'i rhagolygon gwella.

Yn yr arfarniadau hyn, mae'r arolygwyr yn defnyddio graddfa bedwar pwynt:

Barn	Yr hyn mae'r farn yn ei olygu
Rhagorol	Llawer o gryfderau, gan gynnwys enghreifftiau arwyddocaol o arfer sy'n arwain y sector
Da	Llawer o gryfderau a dim meysydd pwysig sydd angen eu gwella'n sylweddol
Digonol	Mae cryfderau'n gorbwyso'r meysydd i'w gwella
Anfoddhaol	Mae'r meysydd pwysig i'w gwella yn gorbwyso'r cryfderau

Lluniwyd yr adroddiad hwn yn unol ag Adran 28 Deddf Addysg 2005.

Cymerwyd pob rhagofal posibl i sicrhau bod y wybodaeth yn y ddogfen hon yn gywir adeg ei chyhoeddi. Dylid cyfeirio unrhyw ymholiadau neu sylwadau ynglŷn â'r ddogfen hon/cyhoeddiad hwn at:

Yr Adran Gyhoeddiadau

Estyn

Llys Angor, Heol Keen

Caerdydd

CF24 5JW neu drwy anfon e-bost at cyhoeddiadau@estyn.llyw.cymru

Mae'r cyhoeddiad hwn a chyhoeddiadau eraill gan Estyn ar gael ar ein gwefan:

www.estyn.llyw.cymru

Ⓜ Hawlfraint y Goron 2015: Gellir aildefnyddio'r adroddiad hwn yn ddi-dâl mewn unrhyw fformat neu gyfrwng ar yr amod y caiff ei aildefnyddio'n gywir ac na chaiff ei ddefnyddio mewn cyd-destun camarweiniol. Rhaid cydnabod y deunydd fel hawlfraint y Goron a rhaid nodi teitl yr adroddiad penodol.

Dyddiad cyhoeddi: 24/11/2015

Cyd-destun

Lleolir Ysgol Gymuned Llanerch-y-medd ym mhentref Llanerch-y-medd ac fe'i cynhelir gan awdurdod Ynys Môn. Ar hyn o bryd, mae 132 disgybl ar gofrestr yr ysgol, sy'n cynnwys 20 o ddisgyblion oed meithrin. Fe'u rhennir yn bum dosbarth, sy'n cynnwys pedwar sydd â disgyblion oed cymysg.

Dros y tair blynedd diwethaf, mae oddeutu 20% o ddisgyblion yn gymwys i dderbyn cinio ysgol am ddim yn yr ysgol, sydd o gwmpas cyfartaledd ar gyfer Cymru. Daw 80% o ddisgyblion o gartrefi lle siaredir y Gymraeg. Mae tua 20% o ddisgyblion ar y gofrestr anghenion dysgu ychwanegol, sy'n cynnwys ychydig iawn o ddisgyblion gyda datganiad addysgol. Mae ychydig iawn o ddisgyblion ar gofrestr yr ysgol lle mae Saesneg yn iaith ychwanegol iddynt. Mae ychydig iawn o ddisgyblion o dan ofal yr awdurdod.

Cafodd yr ysgol ei harolygu ddiwethaf ym mis Chwefror 2009. Mae'r pennaeth yn ei swydd ers 1999.

Y gyllideb ysgol unigol fesul disgybl ar gyfer Ysgol Gymuned Llanerch-y-medd yn 2015-2016 yw £4,574. Yr uchafswm fesul disgybl mewn ysgolion cynradd yn sir Fôn yw £6,763 a'r lleiafswm yw £2,889. Mae Ysgol Gymuned Llanerchymedd yn y 20fed safle o'r 47 ysgol gynradd ym Môn o safbwynt y gyllideb ysgol fesul disgybl.

Crynodeb

Perfformiad presennol yr ysgol	Da
Rhagolygon gwella'r ysgol	Digonol

Perfformiad presennol

Mae perfformiad presennol yr ysgol yn dda oherwydd:

- Bod safonau llafar rhan fwyaf y disgyblion ar draws yr ysgol yn gadarn
- Bron pob disgybl yn gwneud cynnydd da yn eu dysgu
- Bod disgyblion ag anghenion dysgu ychwanegol yn gwneud cynnydd cadarn yn unol a'u targedau
- Bod cyfradd presenoldeb yr ysgol yn gyson dda ac yn ei gosod yn y 25% uchaf o gymharu ag ysgolion tebyg dros y tair blynedd diwethaf
- Bod cymorthyddion yn darparu cefnogaeth a chymorth effeithiol iawn i ddisgyblion

Fodd bynnag:

- Nid yw medrau rhifedd ychydig o ddisgyblion cyfnod allweddol 2 wedi datblygu'n llawn
- Nid yw cynllunio a'r addysgu bob amser yn cynnig y lefel her briodol i ddisgyblion

Rhagolygon gwella

Mae rhagolygon gwella yr ysgol yn ddigonol oherwydd:

- Bod arweinyddiaeth ofalgar y pennaeth yn sicrhau lles disgyblion a staff yn effeithiol;
- Bod gan arweinwyr yr ysgol ddealltwriaeth addas o berfformiad yr ysgol
- Bod gan y llywodraethwyr ddealltwriaeth gadarn o gryfderau'r ysgol a'r meysydd sydd angen eu gwella
- Bod cynllun gwella'r ysgol yn nodi'n glir yr agweddau ar gyfer gwelliant

Fodd bynnag:

- Nid yw'r holl strategaethau a roddwyd ar waith yn ddiweddar wedi cael digon o amser i sefydlu a chael effaith ar gyflawniad disgyblion
- Dros gyfnod, nid yw arweinwyr yr ysgol wedi dadansoddi deilliannau monitro'n ddigon manwl er mwyn cynllunio ar gyfer gwelliant
- Nid yw'r ysgol wedi gwneud digon o gynnydd yn erbyn ychydig o argymhellion yr arolygiad blaenorol

Argymhellion

- A1 Sicrhau bod cynlluniau manwl yng nghyfnod allweddol 2 ar gyfer datblygu medrau rhifedd disgyblion yn unol â'u gallu
- A2 Sicrhau bod yr addysgu yng nghyfnod allweddol 2 yn ymateb yn llawn i anghenion disgyblion mwy abl
- A3 Miniogi adborth athrawon ar waith disgyblion i fod yn fwy penodol er mwyn arwain at welliant
- A4 Gwella rôl strategol arweinwyr yr ysgol ar bob lefel i fod yn fwy atebol am safonau
- A5 Sicrhau bod gweithdrefnau monitro'n effeithiol a bod arweinwyr yr ysgol yn gweithredu ar ddadansoddi deilliannau monitro er mwyn cynllunio ar gyfer gwelliant

Beth sy'n digwydd nesaf?

Bydd yr ysgol yn llunio cynllun gweithredu sy'n dangos sut y bydd yn mynd i'r afael â'r argymhellion. Bydd Estyn yn monitro cynnydd yr ysgol.

Prif ganfyddiadau

Cwestiwn Allweddol 1: Pa mor dda yw'r deilliannau?

Da

Safonau: Da

Mae safonau mwyaf y disgyblion ar fynediad i'r ysgol yn gadarn. Yn ystod eu cyfnod yn yr ysgol, mae rhan fwyaf y disgyblion yn gwneud cynnydd da yn eu dysgu. Mae disgyblion ag anghenion dysgu ychwanegol yn gwneud cynnydd cadarn o'u man cychwyn yn unol â'u targedau. Yn y Cyfnod Sylfaen, mae'r disgyblion ieuengaf yn ymgartrefu'n gyflym ac yn datblygu'n effeithiol fel dysgwyr annibynnol.

Mae rhan fwyaf o ddisgyblion y Cyfnod Sylfaen yn gwrando'n astud gyda llawer ohonynt yn sgwrsio'n hyderus am eu gwaith gan ddefnyddio cystrawen gadarn a geirfa sy'n briodol i'w hoed a'u gallu. Caiff hyn ei ddatblygu'n llwyddiannus wrth i ddisgyblion symud drwy'r ysgol. Mae rhan fwyaf o ddisgyblion cyfnod allweddol 2 yn cyfathrebu'n glir yn y ddwy iaith, gan ymuno â thrafodaethau dosbarth yn frwdfrydig iawn. Erbyn diwedd y cyfnod, mae rhan fwyaf yn trafod agweddau o'u gwaith yn ddeallus, gydag ychydig o ddisgyblion mwy abl yn trafod gydag aeddfedrwydd a chan ddefnyddio geirfa ymestynnol. Mae safonau llafar rhan fwyaf y disgyblion ar draws yr ysgol yn gryfder.

Ar frig y Cyfnod Sylfaen, mae rhan fwyaf y disgyblion yn darllen yn gynyddol gywir gan ddangos dealltwriaeth gadarn o'r testun. Mae ychydig o ddisgyblion mwy abl yn ddarllenwyr hyderus, ac yn defnyddio goslef llais yn effeithiol i ddal sylw'r gwrandawyr. Yng nghyfnod allweddol 2, mae llawer o ddisgyblion yn darllen yn hyderus yn y ddwy iaith gan adalw prif ffeithiau o'r testun. Fodd bynnag, nid yw uwch fedrau ychydig o ddisgyblion mwy abl wedi datblygu'n llawn, er enghraifft wth iddynt ddadansoddi'r tetun.

Yn y Cyfnod Sylfaen, mae rhan fwyaf yn gwneud cynnydd da yn eu medrau ysgrifennu. Erbyn diwedd Blwyddyn 2, mae rhan fwyaf ohonynt yn defnyddio'u medrau llythrennedd yn llwyddiannus mewn amrywiaeth o ffurfiau ysgrifenedig. Enghraifft o hyn yw adroddiad papur newydd yn seiliedig ar stori'r Cawr Mawr. Mae llawer yn medru datblygu eu syniadau'n synhwyrol gan ddangos gafael gadarn ar ffurf ysgrifenedig ac atalnodi pwrpasol. Mae ychydig o ddisgyblion mwy abl yn defnyddio ffurf gryno'r ferf ac ansoddeiriau yn gyson i gyfoethogi eu gwaith. Yng nghyfnod allweddol 2, mae llawer o ddisgyblion yn ysgrifennu'n ddeallus mewn amrywiaeth o ffurfiau, a hynny yn y ddwy iaith gan ddefnyddio amrywiaeth o atalnodi yn gyson i bwrpas. Ar frig yr ysgol, mae llawer o'r disgyblion yn cynhyrchu gwaith ysgrifennu ymestynnol o ansawdd da. Enghraifft o hyn yw'r ymson am gymeriad o nofel Lladron Defaid yn y Gymraeg ac yn y Saesneg wrth fynegi barn o blaid ac yn erbyn defnyddio anifeiliaid mewn ymchwiliadau gwyddonol. Mae medrau TGCh rhan fwyaf y disgyblion ar draws yr ysgol yn gadarn iawn.

Yn y Cyfnod Sylfaen, mae rhan fwyaf y disgyblion yn defnyddio a chymhwyso eu medrau rhifedd yn hyderus mewn amrywiaeth o sefyllfaoedd. Mae llawer o ddisgyblion yn defnyddio strategaethau rhif yn hyderus wrth ddatrys problemau geiriol. Erbyn diwedd y cyfnod, mae'r rhan fwyaf yn gallu dod o hyd i berimedr o siâp

yn gywir gan ddefnyddio strategaeth adio. Caiff medrau rhifedd y disgyblion eu datblygu'n llwyddiannus ar draws y meysydd dysgu. Maent yn cyflwyno a dehongli data yn hyderus, er enghraifft wrth gasglu gwybodaeth a llunio graff am gartrefi plant y dosbarth.

Yng nghyfnod allweddol 2, mae medrau mathemategol rhan fwyaf y disgyblion mewn gwersi a'u llyfrau yn dda. Mae gan lawer o ddisgyblion ymwybyddiaeth gadarn o ffracsiynau o rif, gydag ychydig o ddisgyblion mwy abl yn trosi ffracsiynau i ganrannau ac i ddegolion gyda chywirdeb. Mae bron pob un yn defnyddio ystod eang o strategaethau rhif yn addas wrth ymdrin â phroblemau geiriol gan resymu eu cyfrifon yn synhwyrol. Yng ngwaith thematig y dosbarth, mae'r rhan fwyaf yn darllen graddfa ar fap yn effeithiol, er enghraifft wrth fesur hyd teithiau yn ardal Bethesda wrth iddynt gynllunio ymweliad â'r ardal. Fodd bynnag, nid yw rhan fwyaf y disgyblion yn defnyddio a chymhwyso'r medrau rhifedd maent yn eu dysgu mewn gwersi mathemateg i'r un safon ar draws y cwricwlwm.

Dros y blynyddoedd diwethaf, roedd nifer cymharol fach o ddisgyblion (deg neu lai) yn y grwpiau blwyddyn ar ddiwedd y Cyfnod Sylfaen a chyfnod allweddol 2 gan yr ysgol yn aml. Gall hyn effeithio'n sylweddol ar berfformiad meincnod yr ysgol o gymharu ag ysgolion tebyg ac o gymharu â chyfartaleddau cenedlaethol. Mae perfformiad ar ddiwedd y Cyfnod Sylfaen ar y deilliannau disgwylidig mewn llythrennedd a datblygiad mathemategol wedi gosod yr ysgol yn y 25% uchaf o gymharu ag ysgolion tebyg am dair o'r pedair blynedd ddiwethaf.

Mae tueddiadau mewn perfformiad yng nghyfnod allweddol 2 ar y lefelau disgwylidig wedi bod ar i fyny yn y ddwy iaith. Dros gyfnos o bedair blynedd, mae perfformiad yr ysgol wedi amrywio rhwng y 25% uchaf a'r 25% isaf yn y Gymraeg ac yn gyffredinol wedi gosod yr ysgol yn y 25% isaf mewn Saesneg dros yr un amser. Dros y ddwy flynedd diwethaf, mae tuedd cyffredinol o welliant ym mherfformiad disgyblion mewn mathemateg a gwyddoniaeth.

Yn gyffredinol, nid oes gwahaniaeth arwyddocaol rhwng perfformiad merched o'u cymharu â'r bechgyn yn y Cyfnod Sylfaen na chyfnod allweddol 2 ar y deilliannau a'r lefelau disgwylidig. Fodd bynnag, mae mwy o batrwm ar y lefelau uwch ar ddiwedd cyfnod allweddol 2 lle mae perfformiad y merched mewn iaith yn uwch dros gyfnod o bedair blynedd.

Er bod patrwm o gynnydd i'w weld, mae perfformiad disgyblion sy'n gymwys i dderbyn prydau ysgol am ddim ar ddiwedd y Cyfnod Sylfaen a chyfnod allweddol 2 ychydig yn is na'u cyfoedion ar y lefelau uwch.

Lles: Da

Mae bron pob disgybl yn mwynhau'r ysgol ac yn teimlo eu bod yn cael eu gwerthfawrogi a'u cefnogi. Mae bron pob un o'r disgyblion yn teimlo'n ddiogel, ac yn gwybod at bwy i droi os ydynt yn pryderu. Maent yn dangos parch a gofal tuag at ei gilydd ac oedolion. Mae gan bron pob un ymwybyddiaeth gref o bwysigrwydd bwyta, yfed dŵr a chadw'n iach. Mae rhan fwyaf y disgyblion yn cymryd rhan mewn ystod dda o weithgareddau ymarfer corff sy'n cyfrannu'n effeithiol at eu ffitrwydd.

Mae rhan fwyaf y disgyblion yn cyfrannu'n dda mewn gwersi ac yn llwyddo yn eu gwaith. Mae llawer o ddisgyblion y Cyfnod Sylfaen yn gweithio'n annibynnol ac yn cyfrannu'n effeithiol at eu dysgu eu hunain. Fodd bynnag, nid yw hyn wedi datblygu'n llawn ar frig yr ysgol. Ar draws yr ysgol, mae gan ran fwyaf y disgyblion ddealltwriaeth addas o'r hyn sydd angen iddynt ei wneud er mwyn gwella eu gwaith.

Mae ymddygiad rhan fwyaf y disgyblion yn dda o fewn y gwersi ac ar y buarth. Mae rhan fwyaf y disgyblion yn cydweithio'n llwyddiannus â'i gilydd ac yn cadw ar dasg am gyfnodau penodol.

Mae presenoldeb yr ysgol yn gyson dda. Mewn cymhariaeth ag ysgolion tebyg, mae'r ysgol wedi bod yn y 25% uchaf am y tair blynedd diwethaf.

Mae'r cyngor ysgol yn cyfarfod yn rheolaidd ac mae ganddynt ddealltwriaeth gadarn o'u rolau a'u cyfrifoldebau o fewn cymuned yr ysgol. Maent yn hyrwyddo gwelliannau trwy greu wal groeso yn y cyntedd, gosod marciau buarth a newid amseriad amser cinio, sydd wedi cael effaith gadarnhaol ar les disgyblion.

Cwestiwn Allweddol 2: Pa mor dda yw'r ddarpariaeth?	Da
--	-----------

Profiadau dysgu: Da

Mae'r ysgol yn cynnig profiadau dysgu ysgogol, eang a chytbwys sy'n ymateb yn llawn i'r Cwricwlwm Cenedlaethol, y Cyfnod Sylfaen ac addysg grefyddol. Yn gyffredinol, mae athrawon yn cynllunio gwersi a gweithgareddau diddorol sy'n ysgogi dysgu llwyddiannus. Mae cynlluniau tymor byr yr athrawon yn gynhwysfawr; fodd bynnag, nid yw'r gweithgareddau bob amser yn darparu digon o her i ymateb i anghenion disgyblion mwy abl, yn enwedig yng nghyfnod allweddol 2.

Mae'r ddarpariaeth ar gyfer llythrennedd wedi ei chynllunio'n llwyddiannus iawn ac mae'n cael ei hymgorffori'n gadarn ym mhrofiadau'r disgyblion. Mae hyn sicrhau eu bod yn gwneud cynnydd da iawn yn eu medrau llythrennedd wrth symud drwy'r ysgol. Caiff medrau TGCh eu datblygu'n llwyddiannus ar draws gwahanol agweddau o'r cwricwlwm. Yn y Cyfnod Sylfaen, mae'r cynlluniau ar gyfer datblygiad rhifedd yn drwyadl ac ar lefel briodol i'r disgyblion. Fodd bynnag, nid yw rhifedd ar draws cyfnod allweddol 2 wedi datblygu'n llawn ac nid yw'r gweithgareddau bob amser yn sicrhau lefel briodol o her o gymharu â gallu mathemategol y disgyblion.

Mae agweddau o ddinasyddiaeth fyd-eang yn cael sylw priodol yng nghynlluniau'r ysgol drwy weithgareddau masnach deg a gwaith ynglŷn â Kenya a Phatagonia. Trwy ailgylchu a lleihau gwastraff, mae dealltwriaeth y disgyblion o'r angen i ofalu am yr amgylchedd a'r byd amrywiol y maent yn byw ynddo yn drwyadl.

Mae'r ddarpariaeth ar gyfer datblygu'r cwricwlwm Cymreig yn gadarn. Trwy astudio hanes lleol, a hanes bywyd a gwaith artistiaid o Gymru fel William Morris, mae dealltwriaeth y disgyblion o ddiwylliant Cymru yn datblygu'n dda. Mae hyn yn cael ei atgyfnerthu'n effeithiol iawn trwy ymweliadau i'r ardal leol ac ystod o ymwelwyr a ddaw i'r ysgol.

Addysgu: Da

Ar draws yr ysgol, mae athrawon yn cynllunio gwersi'n ofalus sy'n ysgogi diddordeb a brwdfrydedd y disgyblion yn llwyddiannus. Maent yn defnyddio ystod eang o adnoddau addysgu cyfoethog i gefnogi'r dysgu. Mewn llawer o'r gwersi, lle mae'r addysgu yn fwyaf effeithiol, mae athrawon yn holi'n dreiddgar er mwyn ymestyn gwybodaeth a dealltwriaeth bron pob disgybl. Yn y gwersi hyn, caiff disgyblion eu hanog i ymestyn a rhesymu eu hatebion. Yn yr ychydig iawn o wersi lle mae'r addysgu'n llai effeithiol, nid yw tasgau bob amser yn herio disgyblion i gyrraedd eu llawn botensial, yn enwedig ar frig yr ysgol. Mae gor-gyfarwyddo gan athrawon yng nghyfnod allweddol 2 yn cyfyngu ar allu'r disgyblion i fod yn ddysgwyr annibynnol.

Mae'r staff yn modelu iaith glir, sy'n cyfrannu'n dda at safonau iaith lafar y disgyblion. Mae perthynas waith effeithiol iawn rhwng oedolion a disgyblion, sy'n meithrin awyrgylch dysgu llwyddiannus.

Ar draws yr ysgol, mae athrawon yn rhannu amcanion dysgu clir gyda'r disgyblion yn rheolaidd. Yn ystod y gwersi, mae athrawon yn rhoi adborth llafar cadarn i'r disgyblion a chaiff gwaith ysgrifenedig ei farcio'n rheolaidd. Yn gyffredinol, mae'r sylwadau'n adeiladol, ond nid ydynt bob amser yn rhoi arweiniad digon clir i'r disgyblion wybod sut i wella eu gwaith.

Mae gan yr ysgol systemau cynhwysfawr ar gyfer asesu ac olrhain cynnydd disgyblion. Mae'r ysgol yn defnyddio deilliannau profion safonol ac ystod o dasgau asesu priodol eraill i asesu gwaith y disgyblion yn effeithiol. Maent yn defnyddio'r wybodaeth i gynllunio gweithgareddau addas sy'n bodloni anghenion unigolion a grwpiau o ddysgwyr yn llwyddiannus.

Mae adroddiadau blynyddol i rieni yn gynhwysfawr ac yn cynnwys sylwadau pwrpasol ar gynnydd eu plentyn, ynghyd â thargedau gwelliant.

Gofal, cymorth ac arweiniad: Da

Mae'r ysgol yn gweithredu fel cymuned drefnus a gofalgwr sy'n hyrwyddo pwysigrwydd lles disgyblion yn gadarn iawn.

Mae rheolau a gweithdrefnau'r ysgol yn pwysleisio amgylchedd ofalgwr a pharchus ac mae'r rhieni yn derbyn gwybodaeth a chanllawiau addas er mwyn hyrwyddo a chefnogi addysg eu plant yn rheolaidd.

Trwy wasanaethau dosbarth, ysgol gyfan a chyfleoedd rheolaidd i fyfrio, mae'r ysgol yn hyrwyddo datblygiad personol, ysbrydol, moesol a chymdeithasol y disgyblion yn dda.

Mae gan yr ysgol nifer o systemau cadarn ar waith i hyrwyddo lles a datblygiad emosiynol disgyblion. Mae hyn yn gryfder yn yr ysgol. Mae cydweithio effeithiol iawn gyda nifer o wasanaethau arbenigol, fel therapydd iaith a'r gwasanaethau cymdeithasol, yn effeithio'n llwyddiannus ar les disgyblion.

Mae'r ddarpariaeth ar gyfer disgyblion ag anghenion dysgu ychwanegol yn gadarn. Mae anghenion disgyblion yn cael eu hadnabod yn gynnar ac mae'r ysgol yn cydweithio'n effeithiol gyda ystod o asiantaethau allanol i gefnogi disgyblion bregus. Mae'r cydlynnydd addysg dysgu ychwanegol a staff yr ysgol yn darparu cefnogaeth gadarn ar gyfer y disgyblion. Mae hyn yn sicrhau eu bod yn cael mynediad llawn i bob agwedd o fywyd yr ysgol.

Mae'r rhieni yn derbyn gwybodaeth dda am gynnydd eu plentyn a chânt eu cynnwys yn llawn yn y broses o greu a gwerthuso'r cynlluniau unigol. Mae'r athrawon yn gwerthuso cynnydd disgyblion yn erbyn eu targedau yn drwyadl, gan sicrhau bod y ddarpariaeth yn ymateb i'w anghenion.

Mae trefniadau'r ysgol ar gyfer diogelu disgyblion yn bodloni'r gofynion ac nid ydynt yn destun pryder.

Yr amgylchedd dysgu: Da

Mae ysgol Llanerch-y-medd yn gymuned groesawgar ac mae ethos hapus a gofalgarn yn perthyn iddi. Mae pwyslais mawr ar barch ac mae gwerthoedd yr ysgol yn atgyfnerthu hyn yn llwyddiannus. Mae polisïau a gweithdrefnau'r ysgol yn hybu cydraddoldeb a mynediad cyfartal i holl ddisgyblion yr ysgol.

Mae ansawdd yr adnoddau'n dda a chânt eu defnyddio'n bwrpasol i gefnogi dysgu'r disgyblion. Mae'r arddangosfeydd ar waliau'r dosbarth a'r coridorau o ansawdd uchel iawn. Mae cydbwysedd da rhwng gwaith disgyblion ac arddangosfeydd sy'n cefnogi'r addysgu a'r dysgu.

Mae'r ganolfan gymunedol yn cael ei defnyddio'n rheolaidd ar gyfer ystod o weithgareddau'r ysgol a'r gymuned ehangach. Mae'r adeilad a'r ardal allanol o safon dda a chaiff y cae bob tywydd ei ddefnyddio'n rheolaidd i gyfoethogi agweddau o addysg gorfforol o fewn gwaith yr ysgol. Caiff yr adeilad, a'r tir o amgylch, eu cynnal yn lân a thaclus.

Cwestiwn Allweddol 3: Pa mor dda yw'r arweinyddiaeth a'r rheolaeth?	Digonol
--	----------------

Arweinyddiaeth: Digonol

Mae arweinyddiaeth ofalgarn y pennaeth yn sicrhau bod lles y disgyblion a'r staff yn ganolog i waith yr ysgol. Mae gan yr arweinwyr ddarlun priodol o gryfderau a gwendidau'r ysgol. Mae'r pennaeth, uwch dim rheoli a'r staff yn cydweithio'n agos. Mae ganddynt ddealltwriaeth addas am berfformiad yr ysgol, sydd wedi arwain at godi safonau, er enghraifft cyrhaeddiad disgyblion mewn Saesneg ar ddiwedd cyfnod allweddol 2. Mae rôl cydlynwyr pwnc yn datblygu'n briodol, a bellach maent yn dechrau cymryd rhan weithredol wrth fonitro safonau'r addysgu a'r dysgu. Mae gan y staff swydd ddisgrifiadau cyfredol, ond nid ydynt yn nodi'n glir gyfrifoldebau'r unigolion yn ddigon penodol.

Yn ddiweddar, mae'r ysgol wedi gosod nifer o strategaethau newydd ar waith er mwyn codi safonau a gwella'r ddarpariaeth. Mae'r strategaeth i ymateb i waith y

disgyblion yn dechrau dwyn ffrwyth, ac erbyn hyn mae ansawdd y marcio yn dechrau cael effaith ar gyflawniad disgyblion. Fodd bynnag, nid yw'r holl strategaethau strategol sydd ar waith, megis asesu ar gyfer dysgu a datblygu rhifedd ar draws y cwricwlwm wedi ymsefydlu'n ddigon cadarn, nac wedi cael digon o effaith ar safonau perfformiad yr ysgol.

Dros gyfnod, nid yw'r ysgol wedi rhoi digon o sylw i flaenoriaethau cenedlaethol, gan gynnwys y Fframwaith Llythrennedd a Rhifedd. O ganlyniad, nid yw medrau rhifedd disgyblion yng nghyfnod allweddol 2 wedi datblygu'n llawn.

Mae'r llywodraethwyr yn gefnogol iawn ac yn cyflawni eu dyletswyddau yn gydwybodol. Mae ganddynt ddealltwriaeth gadarn o gryfderau'r ysgol a'r meysydd sydd angen eu gwella. Maent yn dechrau dadansoddi ystod o ddata perfformiad yn briodol ac mae eu dealltwriaeth o sut mae'r ysgol yn perfformio o'u chymharu ag ysgolion tebyg yn effeithiol. Maent wedi dechrau defnyddio'r wybodaeth gadarn sydd ganddynt i herio'r ysgol ynglŷn â'i pherfformiad. Fodd bynnag, mae'n rhy gynnar i fesur yr effaith ar berfformiad yr ysgol.

Gwella ansawdd: Digonol

Mae gan yr ysgol drefniadau priodol ar gyfer hunanarfarnu. Mae'r trefniadau yn cynnwys casglu tystiolaeth o ystod o ffynonellau, gan gynnwys dadansoddiad o ddata a chasglu barn y disgyblion, y rhieni, arsylwadau gwersi, craffu ar waith disgyblion ac adroddiadau monitro'r consortiwm. Yn ddiweddar, mae'r uwch dîm rheoli a chydlynwyr pwnc wedi dechrau cyfrannu at y broses trwy arsylwi gwersi a chraffu ar lyfrau. Fodd bynnag, nid yw'r adroddiadau bob amser yn ddigon arfarnol ac nid ydynt bob amser yn amlygu'r hyn sydd angen ei ddatblygu ymhellach. Dros gyfnod, nid yw arweinwyr yr ysgol wedi dadansoddi deilliannau monitro'n ddigon manwl er mwyn cynllunio camau strategol ar gyfer gwelliant.

Mae'r adroddiad hunanarfarnu, er ychydig yn ddisgrifiadol mewn mannau, ar y cyfan yn rhoi darlun priodol o gryfderau a gwendidau'r ysgol. Mae'n nodi cryfderau'r ysgol, ond nid yw'n rhoi sylw digon manwl i'r agweddau sydd angen eu gwella mewn perthynas â'r ddarpariaeth a chyflawniad disgyblion. Mae cyswllt addas rhwng deilliannau'r hunanarfarnu â blaenoriaethau yng nghynllun gwella'r ysgol.

Mae'r cynllun gwella cyfredol yn nodi nifer o flaenoriaethau clir ar gyfer gwella. Mae'n cynnwys llinellau amser rhesymol, yn dosbarthu cyfrifoldebau clir i'w gweithredu, ynghyd â chostau a dangosyddion llwyddiant. Mae'r ddogfen gyfredol yn nodi'n glir yr agweddau ar gyfer gwelliant.

Nid yw'r ysgol wedi gwneud digon o gynnydd yn erbyn ychydig o argymhellion yr arolygiad blaenorol, yn enwedig mewn perthynas â chryfhau'r system fonitro ac adeiladu ar y safonau da gan anelu at ragoriaeth.

Gweithio mewn partneriaeth: Da

Mae'r ysgol wedi sefydlu nifer o bartneriaethau cadarn sy'n cyfrannu at wella safonau a lles disgyblion yn llwyddiannus iawn. Mae perthynas gref yn bodoli rhwng yr ysgol a'r rhieni. Mae cymdeithas ffrindiau'r ysgol yn weithgar ac yn codi arian yn rheolaidd

ar gyfer prynu adnoddau a chaledwedd TGCh sy'n cyfoethogi'r dysgu yn effeithiol. Caiff gwybodaeth ei rhannu'n effeithiol gyda'r rhieni drwy'r wefan a thrwy lythyron rheolaidd.

Mae gan yr ysgol bartneriaethau effeithiol iawn gydag asiantaethau arbenigol sy'n cefnogi'r ddarpariaeth i ddisgyblion bregus yn dda. Mae partneriaeth yr ysgol gyda'r swyddog lles uwchradd yn un gref ac yn hybu lefel uchel o bresenoldeb yn llwyddiannus.

Mae trefniadau da yn bodoli gyda'r ysgol feithrin i sicrhau bod disgyblion newydd yn ymgartrefu'n gyflym wrth ddechrau yn y Cyfnod Sylfaen. Mae trefniadau trosglwyddo disgyblion hŷn i'r ysgol uwchradd yn effeithiol ac yn eu paratoi'n dda ar gyfer y cam nesaf yn eu haddysg.

Mae cydweithio gydag ysgolion y clwstwr i safoni a chymedroli gwaith disgyblion ar ddiwedd Cyfnod Allweddol 2 wedi sicrhau dealltwriaeth briodol yr athrawon wrth lefelu gwaith disgyblion. Yn ddiweddar, mae'r ysgol wedi dechrau cydweithio gydag ysgolion lleol eraill er mwyn datblygu medrau mathemateg disgyblion; fodd bynnag, mae'n rhy gynnar i fesur effaith y cydweithio hwn ar ddeilliannau'r disgyblion.

Mae cysylltiadau eang a gwerthfawr gyda'r gymuned yn effeithiol iawn. Enghraifft o hyn yw'r modd mae'r disgyblion wedi plannu coed yn y pentref a chymryd rhan mewn perfformiadau ac eisteddfodau lleol. Mae hyn yn datblygu ymwybyddiaeth y disgyblion o bwysigrwydd perthyn i gymuned a gweithredu'n gymunedol.

Rheoli adnoddau: Da

Mae'r ysgol yn rheoli ei hadnoddau'n llwyddiannus. Mae nifer addas o athrawon cymwys sydd yn cael eu defnyddio'n effeithiol i wneud y gorau o'u harbenigedd, er enghraifft i ddatblygu cerddoriaeth, gwyddoniaeth ac addysg gorfforol. Mae'r athrawon yn gweithio'n dda fel tîm i sicrhau bod disgyblion yn cael cyfle cyfartal i ddysgu. Mae tîm medrus a brwdfrydig o gymorthyddion yn darparu cymorth effeithiol iawn i ddisgyblion sy'n dylanwadu'n llwyddiannus ar godi safon gwaith a chyrhaeddiad disgyblion.

Mae penderfyniadau gwariant yr ysgol yn cysylltu'n briodol â blaenoriaethau ar gyfer lles y disgyblion a chodi safonau. Mae'r pennaeth a'r llywodraethwyr yn monitro a rheoli gwariant yn ofalus.

Mae gan yr ysgol drefniadau pwrpasol ar gyfer rheoli perfformiad athrawon sy'n cael eu harwain gan y pennaeth. Fodd bynnag, nid yw amcanion gwella bob amser yn ffocysu'n ddigon clir ar faterion sy'n ymwneud â chodi safonau disgyblion.

Mae'r ysgol yn ymateb yn llawn i ofynion statudol ar faich gwaith athrawon a gwna'r athrawon ddefnydd addas o'u hamser ar gyfer cynllunio, paratoi ac asesu gwaith y disgyblion.

Mae'r ysgol yn gwneud defnydd effeithiol o'r Grant Amddifadedd Disgyblion i ymateb i anghenion disgyblion sy'n gymwys i dderbyn cinio ysgol am ddim.

O ystyried cyflawniadau'r disgyblion dros gyfnod, mae'r ysgol yn cynnig gwerth da am arian.

Atodiad 1: Sylwadau ar ddata perfformiad

6602157 - Ysgol Gymuned Llannerch-y-medd

Nifer y disgyblion ar y gofrestr 121
 Disgyblion sy'n gymwys i gael prydau ysgol am ddim (PYDd) - cyfartaledd 3 blynedd 20.6
 Grŵp PYD 3 (16%<PYD<=24%)

Cyfnod Sylfaen

	2012	2013	2014
Nifer y disgyblion yng ngharfan Blwyddyn 2	16	11	16
Yn cyflawni dangosydd y Cyfnod Sylfaen (DCS) (%)	93.8	100.0	93.8
Chwarterl meincnod	2	1	1
Sgiliau iaith, llythrennedd a chyfathrebu - Saesneg (LCE)			
Nifer y disgyblion yng ngharfan	*	*	*
Yn cyflawni deilliant 5+ (%)	*	*	*
Chwarterl meincnod	*	*	*
Yn cyflawni deilliant 6+ (%)	*	*	*
Chwarterl meincnod	*	*	*
Sgiliau iaith, llythrennedd a chyfathrebu - Cymraeg (LCW)			
Nifer y disgyblion yng ngharfan	16	11	16
Yn cyflawni deilliant 5+ (%)	93.8	100.0	100.0
Chwarterl meincnod	2	1	1
Yn cyflawni deilliant 6+ (%)	43.8	45.5	37.5
Chwarterl meincnod	1	1	2
Datblygiad mathemategol (MDT)			
Nifer y disgyblion yng ngharfan	16	11	16
Yn cyflawni deilliant 5+ (%)	93.8	100.0	100.0
Chwarterl meincnod	3	1	1
Yn cyflawni deilliant 6+ (%)	37.5	27.3	43.8
Chwarterl meincnod	2	3	1
Datblygiad personol a chymdeithasol, lles ac amryw iath ddiw y lliannol (PSD)			
Nifer y disgyblion yng ngharfan	16	11	16
Yn cyflawni deilliant 5+ (%)	100.0	100.0	93.8
Chwarterl meincnod	1	1	3
Yn cyflawni deilliant 6+ (%)	81.3	100.0	93.8
Chwarterl meincnod	1	1	1

Mae'r dangosydd Cyfnod Sylfaen (DCS) yn cynrychioli canran y disgyblion sydd wedi deilliant 5 neu uwch mewn PSD, LCE/LCW ac MDT gyda'i gilydd.

* Gallai'r eitem hon ddatgelu gwybodaeth am unigolion, neu os nad yw'n ddigon trylwyr i'w chyhoeddi, os nad yw'n berthnasol neu os nad yw ar gael fel arall.

Mae'r chwarterl meincnod yn cymharu perfformiad un ysgol â pherfformiad ysgolion eraill sydd â lefelau tebyg o ddisgyblion sy'n cael prydau ysgol am ddim (PYDd). Defnyddir PYDd yn ddirprwy ar gyfer difreintedd cymdeithasol mewn ysgolion. Mae hyn yn caniatáu am gymharu perfformiad ysgol â pherfformiad ysgolion eraill yn yr un categori PYDd ac a allai, felly, fod yn derbyn nifer tebyg o ddisgyblion o gefndiroedd difreintiedig.

Mae ysgol yn chwarterl meincnod 1 ymhlith y 25% o ysgolion sy'n perfformio orau ac sydd â lefelau prydau ysgol am ddim sy'n debyg i'r ysgol hon. Felly, mae lefelau cyrhaeddiad yr ysgol yn uwch nag mewn llawer o ysgolion eraill â lefelau tebyg o ddisgyblion o gefndiroedd difreintiedig. Mae ysgol yn chwarterl meincnod 4 ymhlith y 25% o ysgolion sy'n perfformio waethaf ac â lefelau prydau ysgol am ddim sy'n debyg i'r ysgol hon. Felly, mae lefelau cyrhaeddiad yr ysgol yn is nag mewn llawer o ysgolion eraill sydd â lefelau tebyg o ddisgyblion o gefndiroedd difreintiedig.

6602157 - Ysgol Gymuned Llannerch-y-medd

Nifer y disgyblion ar y gofrestr

121

Disgyblion sy'n gymwys i gael prydau ysgol am ddim (PYDd) - cyfartaledd 3 blynedd

20.6

Grŵp PYD

3 (16%<PYD<=24%)

Cyfnod allweddol 2

	2011	2012	2013	2014
Nifer y disgyblion yng ngharfan Blwyddyn 6	10	14	16	12
Yn cyflawni dangosydd pynciau craidd (DPC) (%)	80.0	92.9	87.5	83.3
Chwarterl meincnod	4	2	3	3
Saesneg				
Nifer y disgyblion yng ngharfan	10	14	16	12
Yn cyflawni lefel 4+ (%)	70.0	85.7	68.8	83.3
Chwarterl meincnod	4	4	4	4
Yn cyflawni lefel 5+ (%)	20.0	28.6	43.8	41.7
Chwarterl meincnod	4	4	2	2
Cymraeg iaith gyntaf				
Nifer y disgyblion yng ngharfan	10	14	16	11
Yn cyflawni lefel 4+ (%)	90.0	100.0	87.5	81.8
Chwarterl meincnod	2	1	3	3
Yn cyflawni lefel 5+ (%)	40.0	42.9	37.5	45.5
Chwarterl meincnod	2	2	2	1
Mathemateg				
Nifer y disgyblion yng ngharfan	10	14	16	12
Yn cyflawni lefel 4+ (%)	80.0	92.9	87.5	83.3
Chwarterl meincnod	4	3	3	4
Yn cyflawni lefel 5+ (%)	20.0	50.0	25.0	41.7
Chwarterl meincnod	4	1	4	2
Gwyddoniaeth				
Nifer y disgyblion yng ngharfan	10	14	16	12
Yn cyflawni lefel 4+ (%)	80.0	92.9	87.5	83.3
Chwarterl meincnod	4	3	4	4
Yn cyflawni lefel 5+ (%)	40.0	50.0	37.5	41.7
Chwarterl meincnod	2	2	3	2

Mae'r dangosydd pynciau craidd (DPC) yn cynrychioli canran y disgyblion sydd wedi cyrraedd lefel 4 neu uwch mewn Saesneg neu Gymraeg (iaith gyntaf), mathemateg a gwyddoniaeth gyda'i gilydd.

* Gallai'r eitem hon ddatgelu gwybodaeth am unigolion, neu os nad yw'n ddigon trylwyr i'w chyhoeddi, os nad yw'n berthnasol neu os nad yw ar gael fel arall.

Mae'r chwarterl meincnod yn cymharu perfformiad un ysgol â pherfformiad ysgolion eraill sydd â lefelau tebyg o ddisgyblion sy'n cael prydau ysgol am ddim (PYDd). Defnyddir PYDd yn ddirprwy ar gyfer difreintedd cymdeithasol mewn ysgolion. Mae hyn yn caniatáu am gymharu perfformiad ysgol â pherfformiad ysgolion eraill yn yr un categori PYDd ac a allai, felly, fod yn derbyn nifer tebyg o ddisgyblion o gefndiroedd difreintiedig.

Mae ysgol yn chwarterl meincnod 1 ymhlith y 25% o ysgolion sy'n perfformio orau ac sydd â lefelau prydau ysgol am ddim sy'n debyg i'r ysgol hon. Felly, mae lefelau cyrhaeddiad yr ysgol yn uwch nag mewn llawer o ysgolion eraill â lefelau tebyg o ddisgyblion o gefndiroedd difreintiedig. Mae ysgol yn chwarterl meincnod 4 ymhlith y 25% o ysgolion sy'n perfformio waethaf ac â lefelau prydau ysgol am ddim sy'n debyg i'r ysgol hon. Felly, mae lefelau cyrhaeddiad yr ysgol yn is nag mewn llawer o ysgolion eraill sydd â lefelau tebyg o ddisgyblion o gefndiroedd difreintiedig.

Mae rhagor o wybodaeth ar gael o wefan Llywodraeth Cymru, Fy Ysgol Leol, yn y ddolen isod.

<http://mylocalschool.wales.gov.uk/index.html?iaith=cym>

Atodiad 2

Adroddiad boddhad rhanddeiliaid

Ymatebion i'r holiadur i ddysgwyr

Yn dynodi'r meincnod – mae hwn yn gyfanswm o'r holl ymatebion hyd hyn ers mis Medi 2010.

	Number of responses Nifer o ymatebion		Agree Cytuno	Disagree Anghytuno	
I feel safe in my school.	53		52 98%	1 2%	Rwy'n teimlo'n ddiogel yn fy ysgol.
			98%	2%	
The school deals well with any bullying.	53		53 100%	0 0%	Mae'r ysgol yn delio'n dda ag unrhyw fwlio.
			92%	8%	
I know who to talk to if I am worried or upset.	53		53 100%	0 0%	Rwy'n gwybod pwy i siarad ag ef/â hi os ydw I'n poeni neu'n gofidio.
			97%	3%	
The school teaches me how to keep healthy	53		53 100%	0 0%	Mae'r ysgol yn fy nysgu i sut i aros yn iach.
			97%	3%	
There are lots of chances at school for me to get regular exercise.	53		53 100%	0 0%	Mae llawer o gyfleoedd yn yr ysgol i mi gael ymarfer corff yn rheolaidd.
			96%	4%	
I am doing well at school	53		53 100%	0 0%	Rwy'n gwneud yn dda yn yr ysgol.
			96%	4%	
The teachers and other adults in the school help me to learn and make progress.	53		53 100%	0 0%	Mae'r athrawon a'r oedolion eraill yn yr ysgol yn fy helpu i ddysgu a gwneud cynnydd.
			99%	1%	
I know what to do and who to ask if I find my work hard.	53		53 100%	0 0%	Rwy'n gwybod beth I'w wneud a gyda phwy i siarad os ydw I'n gweld fy ngwaith yn anodd.
			98%	2%	
My homework helps me to understand and improve my work in school.	49		47 96%	2 4%	Mae fy ngwaith cartref yn helpu i mi ddeall a gwella fy ngwaith yn yr ysgol.
			91%	9%	
I have enough books, equipment, and computers to do my work.	53		53 100%	0 0%	Mae gen i ddigon o lyfrau, offer a chyfrifiaduron i wneud fy ngwaith.
			95%	5%	
Other children behave well and I can get my work done.	53		51 96%	2 4%	Mae plant eraill yn ymddwyn yn dda ac rwy'n gallu gwneud fy ngwaith.
			77%	23%	
Nearly all children behave well at playtime and lunch time	53		53 100%	0 0%	Mae bron pob un o'r plant yn ymddwyn yn dda amser chwarae ac amser cinio.
			84%	16%	

Ymateb i'r holiadur i rieni

Yn dynodi'r meincnod – mae hwn yn gyfanswm o'r holl ymatebion hyd hyn ers mis Medi 2010.

	Number of responses Nifer o ymatebion	Strongly Agree Cytuno'n gryf	Agree Cytuno	Disagree Anghytuno	Strongly disagree Anghytuno'n gryf	Don't know Ddim yn gwybod	
Overall I am satisfied with the school.	61	58 95%	3 5%	0 0%	0 0%	0	Rwy'n fodlon â'r ysgol yn gyffredinol.
		64%	33%	3%	1%		
My child likes this school.	61	60 98%	1 2%	0 0%	0 0%	0	Mae fy mhlentyn yn hoffi'r ysgol hon.
		73%	25%	1%	0%		
My child was helped to settle in well when he or she started at the school.	61	60 98%	1 2%	0 0%	0 0%	0	Cafodd fy mhlentyn gymorth i ymgartrefu'n dda pan ddechreuodd yn yr ysgol.
		73%	26%	1%	0%		
My child is making good progress at school.	61	59 97%	2 3%	0 0%	0 0%	0	Mae fy mhlentyn yn gwneud cynnydd da yn yr ysgol.
		62%	34%	3%	1%		
Pupils behave well in school.	61	48 79%	13 21%	0 0%	0 0%	0	Mae disgyblion yn ymddwyn yn dda yn yr ysgol.
		48%	47%	4%	1%		
Teaching is good.	60	57 95%	3 5%	0 0%	0 0%	0	Mae'r addysgu yn dda.
		62%	36%	2%	0%		
Staff expect my child to work hard and do his or her best.	61	58 95%	3 5%	0 0%	0 0%	0	Mae'r staff yn disgwyl i fy mhlentyn weithio'n galed ac i wneud ei orau.
		65%	34%	1%	0%		
The homework that is given builds well on what my child learns in school.	57	49 86%	7 12%	1 2%	0 0%	2	Mae'r gwaith cartref sy'n cael ei roi yn adeiladu'n dda ar yr hyn mae fy mhlentyn yn ei ddysgu yn yr ysgol.
		50%	42%	6%	2%		
Staff treat all children fairly and with respect.	60	54 90%	6 10%	0 0%	0 0%	0	Mae'r staff yn trin pob plentyn yn deg a gyda pharch.
		61%	34%	4%	1%		
My child is encouraged to be healthy and to take regular exercise.	61	56 92%	5 8%	0 0%	0 0%	0	Caiff fy mhlentyn ei annog i fod yn iach ac i wneud ymarfer corff yn rheolaidd.
		61%	37%	2%	0%		
My child is safe at school.	61	58 95%	3 5%	0 0%	0 0%	0	Mae fy mhlentyn yn ddiogel yn yr ysgol.
		67%	31%	1%	0%		
My child receives appropriate additional support in relation to any particular individual needs'.	57	53 93%	4 7%	0 0%	0 0%	0	Mae fy mhlentyn yn cael cymorth ychwanegol priodol mewn perthynas ag unrhyw anghenion unigol penodol.
		56%	38%	4%	1%		
I am kept well informed about my child's progress.	61	52 85%	9 15%	0 0%	0 0%	0	Rwy'n cael gwybodaeth gyson am gynnydd fy mhlentyn.
		50%	40%	8%	2%		

	Number of responses Nifer o ymatebion	Strongly Agree Cytuno'n gryf	Agree Cytuno	Disagree Anghytuno	Strongly disagree Anghytuno'n gryf	Don't know Ddim yn gwybod	
I feel comfortable about approaching the school with questions, suggestions or a problem.	61	56 92%	5 8%	0 0%	0 0%	0	Rwy'n teimlo'n esmwyth ynglŷn â gofyn cwestiwn i'r ysgol, gwneud awgrymiadau neu nodi problem.
I understand the school's procedure for dealing with complaints.	59	49 83%	10 17%	0 0%	0 0%	1	Rwy'n deall trefn yr ysgol ar gyfer delio â chwynion.
The school helps my child to become more mature and take on responsibility.	61	52 85%	9 15%	0 0%	0 0%	0	Mae'r ysgol yn helpu fy mhlentyn i ddod yn fwy aeddfed ac i ysgwyddo cyfrifoldeb.
My child is well prepared for moving on to the next school or college or work.	48	39 81%	9 19%	0 0%	0 0%	2	Mae fy mhlentyn wedi'i baratoi'n dda ar gyfer symud ymlaen i'r ysgol nesaf neu goleg neu waith.
There is a good range of activities including trips or visits.	61	57 93%	4 7%	0 0%	0 0%	0	Mae amrywiaeth dda o weithgareddau, gan gynnwys teithiau neu ymweliadau.
The school is well run.	61	59 97%	2 3%	0 0%	0 0%	0	Mae'r ysgol yn cael ei rhedeg yn dda.

Atodiad 3

Y tîm arolygu

Anwen Eluned Griffith	Arolygydd Cofnodol
Rosemarie Wallace	Arolygydd Tîm
Margaret Gwyn Watkins	Arolygydd Lleyg
Delyth Jones	Arolygydd Cymheiriaid
Dylan Williams	Enwebai

Copïau o'r adroddiad

Mae copïau o'r adroddiad hwn ar gael gan yr ysgol ac ar wefan Estyn (www.estyn.llyw.cymru)

Grwpiau blwyddyn, y Cyfnod Sylfaen a chyfnodau allweddol

Mae ysgolion yn defnyddio system gyffredin o rifo grwpiau blwyddyn o ddechrau addysg ysgol orfodol i 18 oed. Mae'r system hon yn pwysleisio pwysigrwydd parhad ac yn hwyluso cyfathrebu ymhlith ysgolion, cyrff llywodraethol, rhieni ac awdurdodau lleol.

Mae'r tabl canlynol yn nodi'r amrediad oedrannau sy'n berthnasol i bob grŵp blwyddyn. Er enghraifft, mae Blwyddyn 1 yn cyfeirio at y grŵp o ddisgyblion sy'n cyrraedd 6 oed yn ystod y flwyddyn academiaidd, a Blwyddyn 13 yw'r grŵp blwyddyn sy'n cyrraedd 18 oed yn ystod y flwyddyn academiaidd.

Cyfnod cynradd:

Blwyddyn	Meithrin	Derbyn	B1	B2	B3	B4	B5	B6
Oedrannau	3-4	4-5	5-6	6-7	7-8	8-9	9-10	10-11

Cyfnod uwchradd:

Blwyddyn	B7	B8	B9	B10	B11	B12	B13
Oedrannau	11-12	12-13	13-14	14-15	15-16	16-17	17-18

Mae'r Cyfnod Sylfaen a'r cyfnodau allweddol yn cwmpasu'r grwpiau blwyddyn canlynol:

Cyfnod Sylfaen	Meithrin, Dosbarth Derbyn, Blwyddyn 1 a Blwyddyn 2
Cyfnod allweddol 2	Blwyddyn 3 i Flwyddyn 6
Cyfnod allweddol 3	Blwyddyn 7 i Flwyddyn 9
Cyfnod allweddol 4	Blwyddyn 10 a Blwyddyn 11

Rhestr termau – Cynradd

Dangosydd y Cyfnod Sylfaen (DCS)

Mae cynnydd mewn dysgu drwy'r Cyfnod Sylfaen yn cael ei ddangos gan ddeilliannau (o ddeilliant 1 i ddeilliant 6).

Mae dangosydd y Cyfnod Sylfaen (DCS) yn ymwneud â'r perfformiad disgwyledig mewn tri maes dysgu yn y Cyfnod Sylfaen:

- llythrennedd, iaith a chyfathrebu yn Saesneg neu Gymraeg iaith gyntaf
- datblygiad mathemategol
- datblygiad personol a chymdeithasol, lles ac amrywiaeth ddiwylliannol

Erbyn diwedd y Cyfnod Sylfaen, yn saith oed, disgwylir i ddisgyblion gyrraedd deilliant 5 a disgwylir i'r rhai mwy galluog gyrraedd deilliant 6.

Rhaid i ddisgyblion gyrraedd y deilliant disgwyledig (deilliant 5) yn y tri maes uchod i gyflawni dangosydd y Cyfnod Sylfaen.

Y dangosydd pwnc craidd (DPC)

Mae cynnydd mewn dysgu trwy gyfnod allweddol 2 yn cael ei ddangos gan lefelau (lefel 1 i lefel 5).

Mae'r dangosydd pwnc craidd yng nghyfnod allweddol 2 yn ymwneud â'r perfformiad disgwyledig ym mhynciau craidd y Cwricwlwm Cenedlaethol:

- Saesneg neu Gymraeg iaith gyntaf
- mathemateg
- gwyddoniaeth

Erbyn diwedd cyfnod allweddol 2, yn un ar ddeg oed, disgwylir i ddisgyblion gyrraedd lefel 4 a disgwylir i'r disgyblion mwy galluog gyrraedd lefel 5.

Rhaid i ddisgyblion gyrraedd y lefel ddisgwyledig o leiaf (lefel 4) yn y tri phwnc craidd er mwyn cyflawni'r dangosydd pwnc craidd.

Setiau Data Craidd Cymru Gyfan

Gall adroddiadau arolygu gyfeirio at berfformiad ysgol o gymharu â theulu o ysgolion neu ag ysgolion neu sydd â chyfran weddol debyg o ddisgyblion sydd â hawl i gael prydau ysgol am ddim.

Mewn perthynas â phrydau ysgol am ddim, mae ysgolion yn cael eu gosod yn un o bump o fandiau yn ôl y duedd tair blynedd yng nghyfran y disgyblion sydd â hawl i gael prydau ysgol am ddim yn yr ysgol. Caiff perfformiad yr ysgol ei roi mewn chwarterli wedyn (o'r 25% uchaf i'r 25% isaf) mewn perthynas â pha mor dda mae'n gwneud o gymharu ag ysgolion eraill yn yr un band prydau ysgol am ddim.

Aeth Llywodraeth Cymru ati i greu'r teuluoedd o ysgolion (grŵp o 11 o ysgolion yn nodweddiadol) i alluogi ysgolion i gymharu'u perfformiad ag ysgolion tebyg ar hyd a lled Cymru. Mae cyfansoddiad y teuluoedd yn defnyddio nifer o ffactorau. Mae'r rhain yn cynnwys cyfran y disgyblion â hawl i gael prydau ysgol am ddim, a'r gyfran sy'n byw yn yr 20% o'r ardaloedd mwyaf difreintiedig yng Nghymru. Maent hefyd yn defnyddio cyfran y disgyblion sydd ag anghenion addysgol arbennig yn cael cymorth drwy'r cynllun gweithredu gan yr ysgol a mwy neu â datganiad o anghenion addysgol arbennig, a disgyblion sy'n dysgu Saesneg fel iaith ychwanegol.